

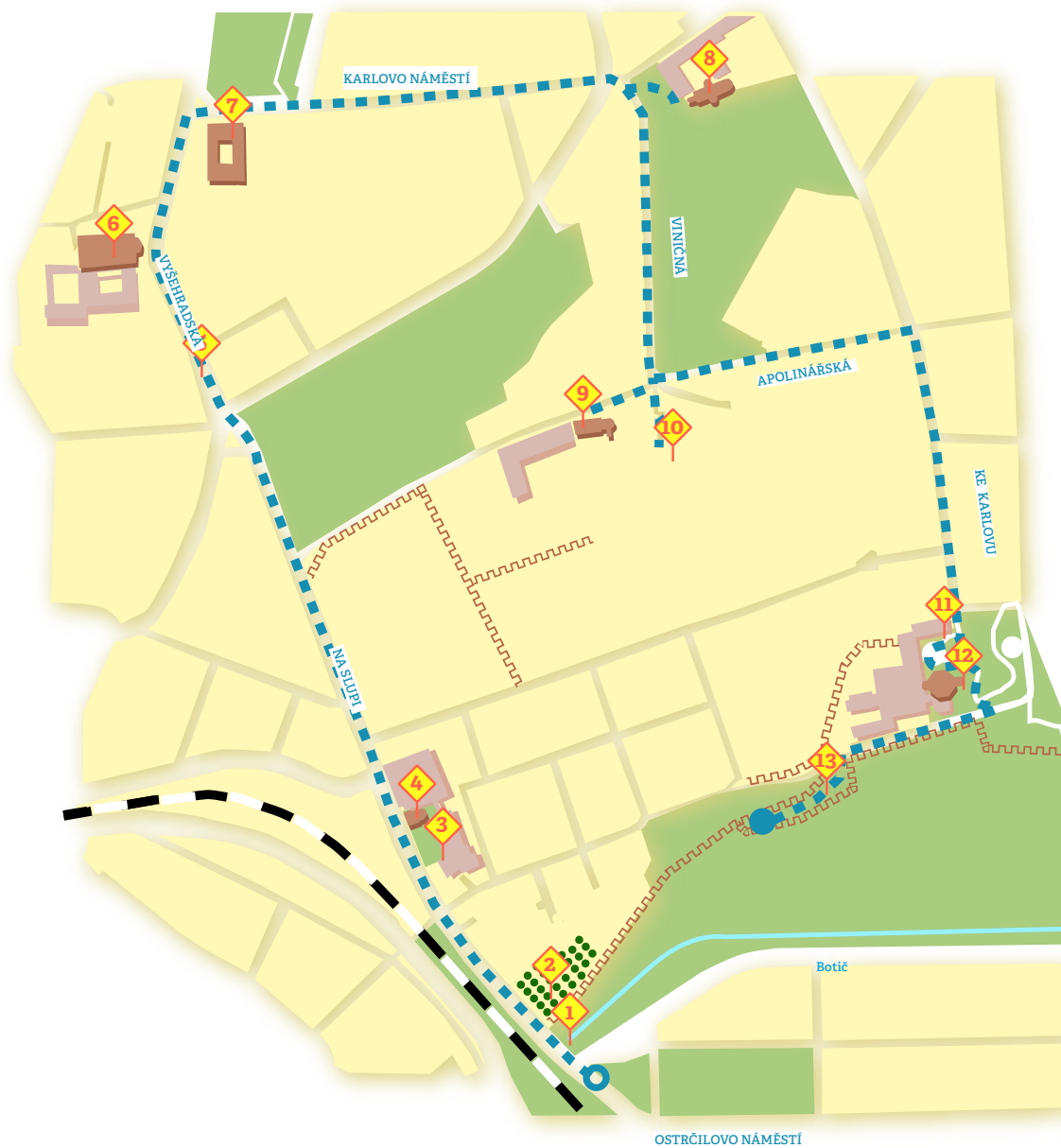
NAUČNÉ STEZKY PO PRAZE 2

Po stopách Karla IV. v Praze 2 – jižní část Nového Města pražského

Po stopách Karla IV. v Praze 2

– jižní část Nového Města pražského

VYSVĚTLIVKY

- trasa naučné stezky
- začátek trasy
- konec trasy
- číslo zastavení
- pozůstatky hradeb
- vinice

ÚVOD

Pověst vypráví, že když se Karel IV. jednoho dne obdivně díval z okna na Prahu, požádal svého hvězdáře, aby mu řekl, co o ní stojí psáno ve hvězdách. Hvězdář se zdráhal odpovědět, ale nakonec prozradil, co z hvězd vyčetl. Malou Stranu postihne ničivý požár a obrátí ji v popel a dým. Staré Město podlehne povodni, takže z něj nezůstane kámen na kameni. Karel IV. se nadlouho odmlčel a pak odhodlaně pronesl: „Lidská vůle se nemá vzdávat hvězdám bez odporu. I kdyby živly zničily obě pražská města, Praha nezahyne. Příkazuji, aby bylo vystavěno nové město pražské, jež se bude přimykát k staroměstským hradbám. Do jeho ulic vlny povodně nedosáhnou a oheň před ním couvne.“

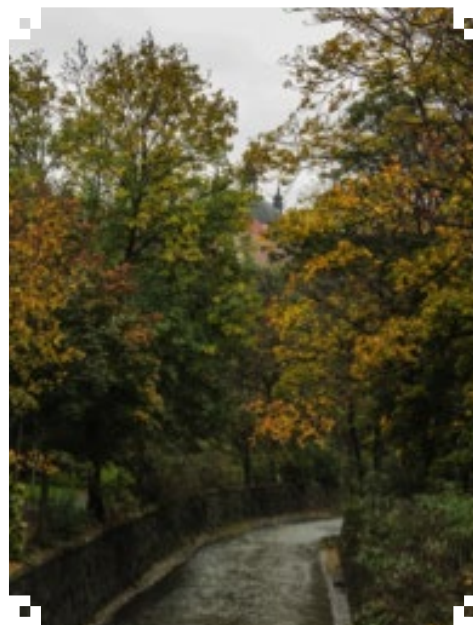
Karel IV. (1316 – 1378) byl moudrý panovník a dobře si uvědomoval, že to, co po něm zůstane, je to, co sám založí. Za svých pobytů v cizině načerpal dostatek znalostí a zkušeností a všechny je uplatnil při zakládání Nového Města pražského, které bylo ve své době zcela mimořádným urbanistickým počinem v celoevropském měřítku.

Zveme Vás na procházku jižním cípem tzv. Horního Nového Města pražského, který nyní spadá do městské části Praha 2. Trasa stezky vede kolem kostelů, klášterů a náměstí, které zde Karel IV. založil. Jejím cílem je odpovědět na otázku, jak vypadaly v době svého vzniku, a porovnat je s dnešním stavem.

Protože z doby Karla IV. se nedochovaly žádné mapy ani vyobrazení, srovnáváme jednotlivé objekty se zobrazením na tzv. Sadelerově prospektu z roku 1606. Zároveň se porozhlédneme, jak si Otce vlasti v Praze 2 připomínáme. Stezka začíná a končí u hradeb, jejichž základní kámen Karel IV. dne 26. 3. 1348 osobně položil.

1 POTOK BOTIČ A HRADBY NOVÉHO MĚSTA PRAŽSKÉHO

Trasa začíná na Ostrčilově náměstí (tramvaj 6, 7, 18, 24), odkud zamíříme do ulice Na Slupi. Zastavíme se na můstku přes Botič. Botiči se kdysi říkalo Vinný potok a jeho malebnému údolí Viničné, protože ho lemovaly vinice. Z můstku se otvírá krásný pohled na hradby Nového Města pražského, které se vinou po příkrých svazích vzhůru až k horizontu.

Obr. 1 – Pohled z můstku přes **Botič** – v dálce bahně Karlova

Už po pár krocích směrem do parku Folimanka jsou vidět strmé skály, díky nimž se tu hradby zachovaly až dodnes. Nikomu nestálo za námahu, aby je v tak neschůdném terénu zdolával nebo rozebíral na stavební materiál. Nalevo, za železničními kolejemi, se zachovaly zbytky Karlova přihrazení Vyšehradu. To, že Karel IV. vlastnoručně položil v březnu roku 1348 základní kámen k hradbám Nového Města pražského, připomíná pamětní deska připevněná na hradební zdi.

Obr. 2 – Pamětní deska na hradbách s textem:

DOCHOVANÁ ČÁST GOTICKÝCH HRADEB
NOVÉHO MĚSTA PRAŽSKÉHO Z LET 1348 – 1350
ZÁKLADNÍ KÁMEN KE STAVBĚ TĚTO
HRADEBNÍ ZDI
SLAVNOSTNĚ POLOŽIL
ČESKÝ A ŘÍMSKÝ KRÁL KAREL IV. DNE
26. 3. 1348

OPRAVENO K VÝROČÍ 650 LET
KORUNOVACE KARLA IV. CÍSAŘEM ŘÍMSKÝM
NA NÁKLADY HLAVNÍHO MĚSTA PRAHY
V ROCE 2005

2 VINICE

Překročením linie novoměstských hradeb vstoupíme do největší městské památkové rezervace v České republice, která je od roku 1992 zapsána také na Seznamu světového kulturního dědictví UNESCO. Za hradbami je za plotem malá vinice, symbolická připomínka nařízení Karla IV., které vydal 16. 2. 1358. Všechny vhodné svahy na tři míle okolo Prahy měly být urychleně osázeny vinicemi a sady.

Obr. 3 – Malá vinice u hradeb Nového Města pražského

Prvních dvanáct let byly vinice osvobozeny od zemských daní. Poté, v roce 1370, podpořil a ochránil Karel IV. pražské vinaře před konkurencí tím, že vydal nařízení o omezení dovozu cizích vín do Prahy, s výjimkou drahých vín italských.

3 SOCHA KARLA IV.

Vydáme se ulicí Na Slupi. V zahradě naproti tramvajové zastávce Albertov můžeme zapátrat po čtyřech sochách. Původně stály na sloupech mezi okny třetího patra novogotické přístavby Staroměstské radnice, kterou na konci 2. světové války zachvátil požár. Všechny jsou z dílny sochaře Josefa Maxe (1804 – 1855), který mimo jiné vytvořil sochy sv. Josefa, Jana Křtitele a sousoší sv. Norberta na Karlově mostě. Karel IV. je třetí zleva. Stojí tu ve společnosti Svytlahněva II., Přemysla Otakara II. (nalevo od Karla IV.) a Ferdinanda III. (napravo od Karla IV.)

Obr. 4 – Socha Karla IV. od Josefa Maxe

4 KOSTEL PANNY MARIE NA SLUPI

Před námi je nevelký kostelík Zvěstování Panny Marie Na Slupi, postavený z opuky, se čtvercovou lodí sklenutou na jeden sloup a nápadnou trochu nakloněnou štíhlou věží. Podle svěžího pažitů rostoucího v blízkosti Botiče bývá nazýván také Zvěstování Panny Marie Na Trávníčku. Za pozornost stojí kostelní věž - dole čtverhranná, nahoře osmihranná a zakončená pískovcovou lucernou pod jehlancovou střechou. Kostel byl dokončen za života Karla IV., pravděpodobně v roce 1365.

Obr. 5 – Kostel Panny Marie Na Slupi na Sadelerově prospektu

Při kostelu byl 24. 3. 1360 založen Karlem IV. klášter určený pro řád servitů uctívajících Pannu Marii. O jeho založení se vypráví, že Karel IV. byl v roce 1350 velmi nemocný a jako dík za své uzdravení přislíbil prý u slavného obrazu Navštívení Panny Marie v klášteře servitů ve Florencii, že založí servitský klášter i v Čechách.

Svůj slib splnil o 10 let později právě zde. Klášter byl později zrušen a dnes se na jeho místě nachází stará část Revmatologického ústavu.

Obr. 6 – Kostel Panny Marie Na Slupi

Ačkoliv se u všech ostatních objektů nezmiňujeme o jejich vývoji po smrti Karla IV., u kostela Panny Marie Na Slupi uděláme výjimku. U kolika kostelů můžeme totiž říci, že v nich kdy bylo umístěno dělo? Skutečně. V roce 1420 při obléhání Vyšehradu vylomili husitští bojovníci jižní zeď kostela, přímo do lodi kostela umístili velké dělo a pálili odtud na královskou posádku na Vyšehradě.

V současné době kostel pravidelně využívá pravoslavná církev jako pravoslavný chrám Zvěstování Přesvaté Bohorodice, takže kostel pokračuje v tradici svého zasvěcení.

Obr. 7 – Deska u vchodu do kostela upozorňuje kolemjdoucí na současné zasvěcení kostela

5 VYŠEHRADSKÁ ULICE

Pokračujeme ulicí Na Slupi až ke křižovatce s ulicemi Benátská a Vyšehradská. Vyšehradská ulice je jedna z nejstarších komunikací v Praze, touto ulicí vedla cesta spojující Vyšehrad s Pražským hradem.

Tudy se Karel IV. ubíral na Vyšehrad, aby tam v předvečer korunovace uctil přemyslovské relikvie, obul lýkové střevíce Přemysla Oráče a přehodil přes rámě jeho prostou rolnickou mošnu. Tudy jel na bělouši v čele slavnostního průvodu na Pražský hrad, aby tam byl korunován za českého krále. Po této cestě putovalo také mnoho slavnostních procesí uspořádaných na počest četných ostatků a relikvií, které Karel IV. získal a poslal nebo osobně přivezl do Prahy. Touto ulicí bylo tělo Otce vlasti nesené, když si měl mrtvý panovník po své smrti zopakovat svoji korunovační cestu.

6 EMAUZY

Vydáme se Vyšehradskou ulicí do mírného kopečku, dokud nenarazíme na vstup do benediktinského opatství Panny Marie a sv. Jeronýma v Emauzích (Vyšehradská čp.320/49). Ještě před založením Nového Města pražského vydal Karel IV. dne 21. 11. 1347 v Norimberku zakládací listinu kláštera, který byl určen pro slovanské benediktiny ze Slavonie. Se stavbou bylo započato v roce 1348, a to na velmi dominantním místě na skále nad řekou. Klášter s kostelem dnes známe pod zkráceným názvem Emauzy nebo Na Slovanech. 29. 3. 1372 ho vysvětil arcibiskup Jan Očko z Vlašimi za osobní účasti Karla IV., jeho tehdy dvanáctiletého syna Václava IV. a řady významných hostů.

Obr. 8 – Kostel Panny Marie a slovanských patronů na Sadelerově prospektu (1606)

Kostel je zasvěcen Panně Marii a slovanským patronům, sv. Jeronýmovi, sv. Cyrilovi a Metodějovi a sv. Vojtěchovi a Prokopovi. Svatý Jeroným, patron překladatelů, byl považován za Slovana. Svatí Cyril a Metoděj byli uctíváni jako slovanští věrozvěstové, kteří prosadili staroslověnštinu jako jazyk bohoslužeb. Svatý Vojtěch je jedním z nejvýznamnějších patronů a ochránců české země. Svatý Prokop byl prvním opatem benediktinského kláštera v Sázavě, kde se sloužily slovanské bohoslužby. Navíc se v době Karla IV. mělo za to, že Prokop je autorem evangeliaře, který Karel IV. daroval Emauzskému klášteru. Protože arcibiskup pražský Arnošt z Pardubic uvedl do kláštera mnichy benediktiny z Chorvatska, Bosny, Srbska a Dalmácie, tedy benediktiny slovanské, říkalo se klášteru Na Slovanech. Kostel byl vysvěcen na Pondělí velikonoční. V tento den se čte při bohoslužbě část evangelia, která popisuje, jak se poutníkům mířícím do městečka Emauzy, zjevil Ježíš Kristus. („Téhož dne se dva z nich ubírali do vsi jménem Emaus, která je od Jeruzaléma vzdálena asi tři hodiny cesty, a rozmlouvali spolu o tom všem, co se událo. A jak to v řeči probírali, připojil se k nim sám Ježíš a šel s nimi. Ale něco jako by bránilo jejich očí, aby ho poznali.“ Lukáš, 24,13) Odtud název Emauzský klášter či Emauzy.

Kostel byl v době Karla IV. postaven jako halový trojlodní kostel bez věží, jen se štíhlou vížkou (mnohem nižší než věž hlavní) na hřebenu střechy kostela, které se říká sanktusník, protože se z ní při mši při sanktus poprvé zvonívalo. Teprve daleko později (1712) bylo průčelí kostela opatřeno věžemi.

Dnes tvoří dominantu kostela dvě štíhlé věže z bílého betonu vzpínající se k nebi, vybudované podle návrhu arch. Františka M. Černého v roce 1968, které jsou připomínkou silného poškození kostela i kláštera při náletu spojeneckých letadel na Prahu, k němuž došlo 14. 2. 1945.

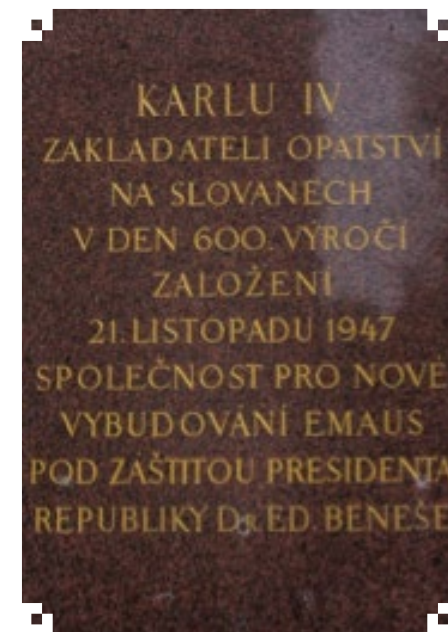
Věže jsou 32 metrů vysoké. Na jejich čtyři metry vysokých špicích se třpytí 1,3 kilogramu dvacetičtyřkarátového zlata.

Obr. 9 – Pohled na Emauzy z náměstí Pod Emauzy

V křížové chodbě kláštera se dochovaly nesmírně cenné nástěnné malby datované do doby kolem roku 1360, tzv. Emauzský cyklus. Zasluhou Karla IV. vznikla při klášterě významná písařská dílna, kde se opisovaly a iluminovaly knihy. O důležitosti Emauzského kláštera ve 14. století svědčí i to, že byl jedním z obřadných či památných míst, kde na jednu noc spočinulo tělo Karla IV. během smutečních slavností po jeho smrti.

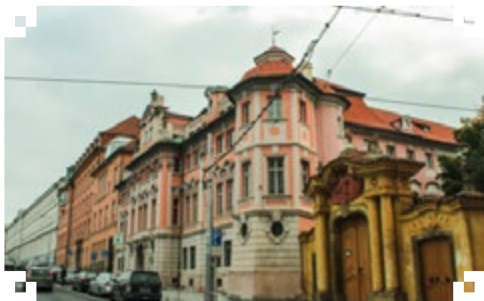
Do kláštera se vrátili benediktini a v kostele se pravidelně konají bohoslužby.

Obr. 10 – Pamětní deska na kostelíku sv. Kosmy a Damiána

7 „FAUSTŮV DŮM“

Od Emauzského kláštera pokračujeme Vyšehradskou ulicí až na Karlovo náměstí, kde stojí známý Faustův dům (Karlovo náměstí 502/40), který tu – v jiné podobě – stál už v době Karla IV. Tehdy v domě pobýval Mikuláš II. Opavský, zástupce vedlejší linie opavských Přemyslovců a důvěrník Karla IV.

Obr. 11 – Tzv. Faustův dům

Obr. 12 – Tzv. Faustův dům na Sadelerově prospektu (1606)

8 KOSTEL SV. KATEŘINY

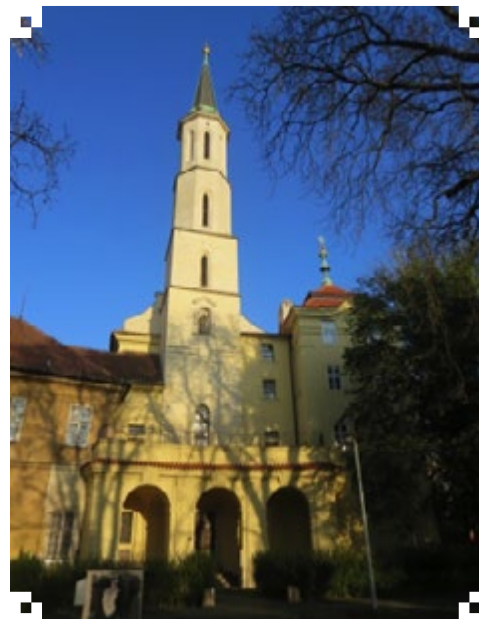
Od „Faustova domu“ zamíříme vzhůru do ulice U Nemocnice, za jejímž koncem se bělá štíhlá věž kostela sv. Kateřiny. Svatá Kateřina byla Karlovou oblíbenou sveticí. Jako šestnáctiletý mladík zvítězil za velmi dramatických okolností v bitvě u hradu San Felice nedaleko Modeny v severní Itálii, která se odehrála 25. 11. 1332, na den svatě Kateřiny. Karel IV. věřil, že ho Kateřina ochránila, a do konce svého života ji velmi uctíval.

Obr. 13 – Socha sv. Kateřiny

Proto také osobně položil 29. 11. 1355 základní kámen ke klášteru, do kterého pozval řeholi augustiniánek, a jednolodnímu kostelu.

Zajímavý je výběr místa pro nový kostel. Při pohledu na mapu zjistíme, že nedaleko odtud se nachází ulice Na Bojišti, která připomíná bitvu mezi Přemyslovcí Bedřichem a Soběslavem II., svedenou v těchto místech v roce 1179. Po dvanácti letech od položení základního kamene, 28. 11. 1367, vysvětil kostel arcibiskup Jan Očko z Vlašimi.

Obr. 14 – Gotická věž kostela sv. Kateřiny

Z gotického kostela se dochovala pouze nápadně vysoká štíhlá bělostná věž na západním průčelí; ve spodní části je čtyřhranná, výše osmihranná a zakončuje ji střecha ve tvaru jehlanu. Kromě věže je celý kostel přestavěn v barokním slohu. Architekt při přestavbě využil gotické opěráky, což ovšem poznáme pouze při pohledu na půdorys kostela, a zřejmě zachoval i délku původního gotického kostela.

Do října 2014 se v kostele konaly bohoslužby pravoslavné církve. Budovy bývalého kláštera dnes využívá Všeobecná fakultní nemocnice.

Obr. 15 – Kostel sv. Kateřiny na Sadelerově prospektu (1606)

9 KOSTEL SV. APOLINÁŘE

Pokračujeme Viničnou ulicí, jejíž název nám napovídá, že v jejím okolí se dříve všude zelenaly vinice. Dostáváme se do míst, která byla v době Karla IV. v podstatě neobydlena. Na konci Viničné ulice zahne doprava ke kostelu s výraznou žlutou omítkou.

Obr. 16 – Kostel sv. Apolináře – pohled z vyhlídky nad Albertovem

Kostely zasvěcené sv. Apolináři můžeme v České republice spočítat na prstech jedné ruky. Nejznámější z nich se nachází v Sadské u Nymburka, necelých 40 km na východ od Prahy, druhý zde, na Novém Městě pražském v Apolinářské ulici.

Svatý Apolinář působil jako první biskup v Ravenně, kam ho údajně poslal sám sv. Petr, a kde byl po své mučednické smrti i pohřben. Karel IV. získal do své sbírky relikvií i ostatky tohoto světce. V roce 1362 se Karel IV. rozhodl, že přeloží kanovnícké kolegium ze Sadské, kde kanovníci sídlili od 12. století, do Prahy a nabídnou jim kostel a další budovy na Větrné hoře, přímo nad příkrým srázem s výhledem jednak na Vyšehrad, jednak na Pražský hrad.

Obr. 17 – Kostel sv. Apolináře s domy kanovníků na Sadelerově prospektu (1606)

Kolegium bylo složeno z probošta, děkana a kanovníků jmenovaných arcibiskupem, zabývalo se teologickými otázkami a jeho členové přednášeli na universitě. Pro protáhlou jednolodní stavbu kostela je i s navazujícími budovami charakteristické, že se přizpůsobují okolnímu terénu – jsou postaveny na skalním ostrohu. Věž vykazuje stejné rysy jako věž u kostela Panny Marie Na Slupi a sv. Kateřiny a je postavena při jižní stěně lodi. Spodní část věže je čtyřboká, horní osmiboká, následuje jehlanová střecha. Zajímavé je, že tři kostely s věžemi stejného typu stojí v jedné přímce za sebou.

V kostele se nacházejí jedinečné figurální konzoly a nástěnné malby. Uvádí se, že kostel byl dokončen po roce 1376.

Kostel se pravidelně využívá pro bohoslužby.

V budovách navazujících na kostel, ve kterých původně přebývali kanovníci, dnes sídlí protialkoholní léčebna, sexuologický ústav a další zařízení.

10 VYHLÍDKA

Nejhezčí pohled na kostel sv. Apolináře je od jihu. Vrátime se proto na křižovátku s Viničnou ulicí a vydáme se nenápadnou uličkou doprava. Po několika metrech se před námi otevře velkolepý výhled. Vpravo vidíme tři bání kostela sv. Karla Velikého, přímo proti nám pás hradeb, dole pod sebou universitní čtvrt Albertov, za ní věžičku kostela Panny Marie Na Slupi a za údolím majestátní opevnění Vyšehradu s věžemi kostela sv. Petra a Pavla. Je to velmi dobře ukryté místo vhodné na piknik nebo krátké spočinutí daleko od hluku velkoměsta.

11 SOCHA KARLA IV.

Vrátíme se zpět do Apolinářské ulice a kolem porodnice U Apolináře, nezaměnitelné stavby z červených cihel, dojdeme do ulice Ke Karlovu. Zahneme doprava.

Na konci ulice Ke Karlovu za vstupem do areálu kostela Panny Marie a sv. Karla Velikého se nachází další socha Karla IV., umístěná ve výklenku kapličky, jakou vidáme na poutních cestách. Vytvořil ji Josef Max v roce 1837. Karel IV. se opírá o podstavec, na hlavě má říšskou korunu, v levé ruce drží říšské jablko a v pravé svitek s bulou. K podstavci sochy je umístěna mramorová deska s oslavným latinským nápisem. Nad výklenkem vidíme nápis ve starém pravopise: KAREL CZTWRTÝ, OTEC CZECHŮ.

Tato socha měla původně stát jinde, v Klementinu, na místě Maxovy sochy s názvem Pražský student. Krátce se také uvažovalo o tom, že socha bude v rámci připomenutí pětistého výročí založení Karlovy university postavena na Křižovnické náměstí. Jenže v tamním prostoru se ztrácela, protože je pouze v životní velikosti. Sochu pak odkoupil ctitel Otce vlasti, právník Ondřej Neureuter, a umístil ji na do niky na dvoře svého rodinného domu (Karlova ulice čp. 183, dům U Kamenné mořské panny). Odtud se později dostala sem, k jednomu z kostelů, který Karel IV. založil.

Obr. 18 – Socha Karla IV. na Karlově

12 KOSTEL SV. KARLA VELIKÉHO

Základní kámen ke kostelu sv. Karla Velikého a klášternímu komplexu, určenému pro řád augustiniánů, položil osobně Karel IV. v roce 1350. Kostelu daroval také vzácný ostatek – tři zuby Karla Velikého. K vysvěcení kostela došlo 28. 1. 1377. Tento lednový den byl vybrán záměrně, je to úmrtní den císaře Karla Velikého (742 – 814), který byl Karlu IV. velkým státnickým vzorem.

V době Karla IV. byl Karel Veliký pokládán za ideálního panovníka a Karel IV. ho označoval jako svého předchůdce.

Obr. 19 – Kostel sv. Karla Velikého

Kostel měl v Čechách na svoji dobu nesmírně neobvyklý tvar osmiúhelníku a připomínal pohřební kapli Karla Velikého v Cáchách (německy Aachen).

Do dnešních dnů se z doby Karla IV. zachovalo obvodové zdivo, vysoká gotická okna a uvnitř kostela vstupní portál z roku 1360 a vítězný oblouk. Kostel je známý svou mimořádnou klenbou, ke které se vzhledem k její výjimečnosti váže pověst o staviteli, který se kvůli její stavbě spolčil s ďáblem. Rok uvedený na svorníku klenby, 1575, však dokazuje, že vznikla zhruba 200 let po smrti Karla IV.

Budova bývalého kláštera augustiniánů dnes slouží jako Muzeum Policie ČR.

Obr. 20 – Kostel sv. Karla Velikého a věž v ohybu novoměstských hradeb na Sadelerově prospektu (1606)

13 „NEGATIVNÍ VĚŽ“

Obejdeme kostel sv. Karla Velikého a podél hradeb dojdeme až na Bastion XXXI. Na vyhlídkové terase, umístěné na střeše restaurace, můžeme objevit tzv. „negativní věž“. Na prázdný prostor nás upozorní zábradlí ze zrezavělé oceli. Čtvercový výřez připomíná, jak vypadaly věže gotického opevnění. O této věži víme, že zde za Karla IV. byla, ale její přesné umístění neznáme.

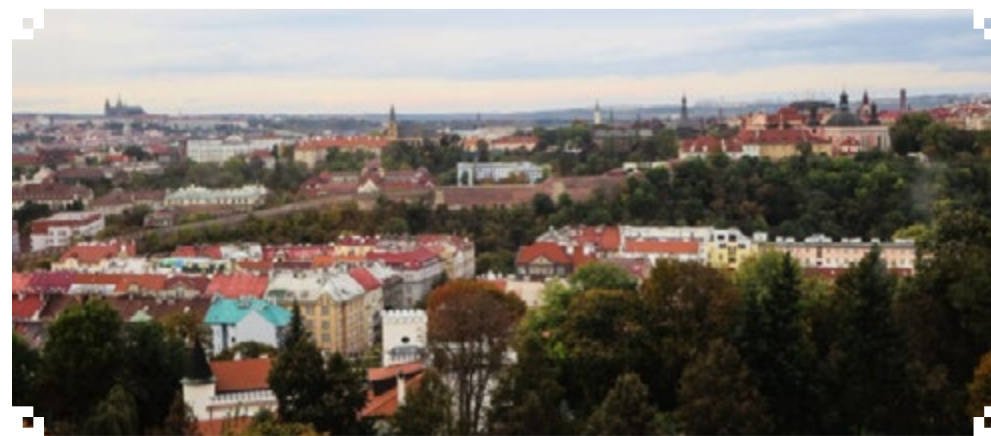
Obr. 21 – Tzv. negativní věž

Hradby Nového Města pražského měřily celkem 3,5 km a měly dvě odlišné části. Na začátku trasy jsme se na vlastní oči přesvědčili, že tato část hradeb vedoucí od Vyšehradu přes Botič na Karlov, dlouhá 620 metrů, byla postavena na strmých svazích, takže stačilo vybudovat hradby jednoduché, bez obranných věží. Od Karlova se táhla hradba směrem k severu, tedy směrem k Václavskému náměstí a dál až k řece Vltavě. Tento úsek byl dlouhý 2810 metrů a hradby zde zesilovaly věže a brány. Později byly středověké hradby barokně přestavěny a z té doby pochází název bastion.

Bastion XXXI – U Božích muk je magické místo s nádherným výhledem. V této dechberoucí scenérii si můžeme vyzkoušet malé „kouzlo“. Podívejme se ještě jednou na jižní cíp Nového Města pražského, na věže kostelů, kolem kterých jsme putovali. Zakroužkujme si na mapě kostel sv. Apolináře, sv. Kateřiny, Panny Marie Na Trávníčku, sv. Karla Velikého a kostel v Emauzích. Nyní spojme čarou Emauzy s kostelem sv. Karla Velikého a kostel sv. Kateřiny s kostelem Panny Marie Na Trávníčku. Vznikne nám kříž, který se protíná u kostela sv. Apolináře. Tento kříž je údajně symbolem zvláštního požehnání pro Nové Město pražské.

ZÁVĚR

Ačkoliv byly kostely na trase této stezky, založené Karlem IV., v průběhu staletí barokizovány a poté většinou regotizovány, až na kapli Božího Těla zůstaly všechny zachovány. Všechny také slouží svému původnímu účelu a dodnes se v nich scházejí věřící k bohoslužbám. Rovněž všechny budovy klášterů, které Karel IV. založil, existují dodnes, ačkoliv se využívají k jiným než náboženským účelům.

Obr. 22 – Pohled hradby Nového Města pražského od Paláce kultury

Na druhé straně údolí vidíme hradby Vyšehradu a typickou siluetu kostela sv. Petra a Pavla. Naposledy si připomeňme Otce vlasti. Když Karel IV. 29. 11. 1378 zemřel, rozzněly prý se samy od sebe zvony na všech pražských kostelích. Na Novém Městě to musel být velmi silný hláhol...

Kdo si chce dokončit okruh, může sejít Horskou ulicí podél hradeb dolů k Ostrčilovu náměstí.

Kdo si chce vychutnat jiný úhel pohledu, může se vydat po Nuselském mostě na stanici metra Vyšehrad.

Použitá literatura:

BEČKOVÁ, Kateřina: Zmizelá Praha. Nové Město.
Schola Ludus – Pra-gensia, Praha 1998

BRONCOVÁ, Dagmar: Praha 2 křížem krážem. MILPO MEDIA s.r.o., Praha
2007

CIBULA, Václav: Pražské pověsti.
Panorama, Praha 1983

CIKÁN, Miroslav – MELKOVÁ, Pavla: Bastion XXXI – U Božích muk.
MCA Atelier s.r.o. Praha 2012

EDERER, Antonín: Ulice a uličky Nového Města pražského a Vyšehradu.
MILPO MEDIA s.r.o., Praha 2007

HORA-HOŘEJŠ, Petr: Toulky českou minulostí, 2. díl, 3. vydání.
Baronet, Praha 1997

HORÁK, Jiří: Kniha o staré Praze.
Práce, Praha 1989

HRUBEŠOVÁ, Eva – HRUBEŠ, Josef: Pražské sochy a pomníky.
Petrklíč, Praha 2002

LAŠŤOVKA, Marek - LEDVINKA, Václav a kol.: Pražský uličník
(Encyklopedie názvů pražských veřejných prostranství), 1. díl,
Libri, Praha 1997

LAŠŤOVKA, Marek - LEDVINKA, Václav a kol.: Pražský uličník
(Encyklopedie názvů pražských veřejných prostranství), 2. díl,
Libri, Praha 1998

LÍBAL, Dobroslav – LÍBAL, Patrik: Architektonické proměny Prahy v jede-
nácti stoletích.
Praha-evropské město kultury roku 2000, o.p.s. Praha 2000

LORENC, Vilém: Nové Město pražské. SNTL,
Praha 1973

MENDELOVÁ Jaroslava a kolektiv: Nové Město pražské 1348 – 1784.
Archiv hlavního města Prahy a Muzeum hlavního města Prahy, Praha,
1998

MIKA, Zdeněk a kolektiv: Dějiny Prahy v datech. Panorama,
Praha 1989

SYNECKÝ, Jakub: Nové Město pražské
(přednáška pronesená 6. 4. 2014 v divadle Kámen)

Universum. Všeobecná encyklopedie.

Citace z Bible pochází z ekumenického překladu
vydaného Ekumenickou radou církví v ČSR v roce 1984.

Výběr a popis trasy: Petra Martínková

Foto: Petra Martínková a mAtouš

Historické pohledy pocházejí ze sbírky grafiky Archivu hl. m. Prahy.

Philipp Van den Bossche – Johannes Wechter,
PRAGA, panorama Prahy z výšin nad Smíchovem,
1606 – mědiryt, lept.

Vydal: Aegidius Sadeler 1606 (1. vydání).

*Grafický list G 18 – Nové Město a G 19 – Karlov, Podskalí
byl reprodukován na základě dohody o povolení reprodukce
a udělení jednorázového reprodukčního práva čj. MHMP 1491570/2014 ze dne 22. října 2014.*

Grafická úprava: MATURUS, o.p.s.